

مقدمه: تلفن‌های همراه از جمله وسایل تولید کننده امواج الکترومغناطیس هستند که امواج ساطع شده از آن‌ها توانایی نفوذ به درون بافت‌های بدن انسان و تخریب این بافت‌ها را دارد. هدف از این مطالعه بررسی تأثیر امواج تلفن همراه بر میزان ترشح بزاق تحریکی و غیر تحریکی در دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در سال ۱۳۹۴ بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه که از نوع توصیفی- مقطعی است که بر روی دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در سال ۱۳۹۴ انجام شد. افراد بر حسب مدت زمان استفاده از تلفن همراه به سه گروه تقسیم شدند، افرادی که به طور میانگین کمتر از ۲۰ دقیقه، ۲۰ دقیقه تا ۴۰ دقیقه و بیش‌تر از ۴۰ دقیقه در شبانه روز از تلفن همراه استفاده می‌کردند و همچنین نمونه‌ها به صورت مستقل در سه گروه دیگر بر حسب تعداد دفعات استفاده از تلفن همراه در روز به طور میانگین کمتر از ۳، ۳ تا ۵ و بیش‌تر از ۵ بار تقسیم شدند. سپس میزان بزاق غیر تحریکی و تحریکی افراد طی دو دقیقه جمع آوری و قرانت شد و بر حسب میلی لیتر بر دقیقه محاسبه و در چک لیست مربوطه ثبت گردید. سپس داده‌ها توسط نسخه ۱۸ نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای مقایسه میانگین ترشح بزاق تحریکی و غیر تحریکی از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه (one-way ANOVA) و در صورت معنی داری از آزمون LSD استفاده شد. هم چنین برای مقایسه میانگین بزاق تحریکی و غیر تحریکی در زن و مرد از آزمون t مستقل استفاده شد. سطح معنی داری در آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: میانگین ترشح بزاق تحریکی در گروه‌های مورد مطالعه بر حسب مدت زمان استفاده از تلفن همراه به ترتیب $0.71 \pm$ ، 0.92 ± 0.72 ، 0.72 ± 0.78 و 0.77 ± 0.77 (میلی لیتر بر دقیقه) بود که تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($P < 0.001$). میانگین ترشح بزاق غیر تحریکی در گروه‌های مورد مطالعه بر حسب مدت زمان استفاده از تلفن همراه به ترتیب $0.27 \pm$ ، 0.19 ± 0.19 و 0.06 ± 0.45 (میلی لیتر بر دقیقه) بود که تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($P < 0.001$). میانگین ترشح بزاق غیر تحریکی بر حسب تعداد دفعات استفاده از تلفن همراه در شبانه‌روز در گروه‌های مورد مطالعه به ترتیب 0.34 ± 0.84 ، 0.40 ± 0.02 و 0.52 ± 0.29 (میلی لیتر بر دقیقه) بود که تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($P < 0.001$). میانگین ترشح بزاق تحریکی بر حسب تعداد دفعات استفاده از تلفن همراه در شبانه‌روز در گروه‌های مورد مطالعه به ترتیب 0.86 ± 0.06 ، 0.78 ± 0.37 و 0.62 ± 0.76 (میلی لیتر بر دقیقه) بود که تفاوت از لحاظ آماری معنی‌دار بود ($P = 0.003$).

نتیجه‌گیری: با افزایش مدت زمان و تعداد دفعات استفاده از تلفن همراه بزاق تحریکی و غیر تحریکی به طور معنی‌داری افزایش یافت. ممکن است که با افزایش استفاده از تلفن همراه، خطر افزایش پوسیدگی وجود نداشته باشد ولی به اثرات زیان بار استفاده مکرر از آن باید توجه کرد.

کلمات کلیدی: تلفن همراه، بزاق، دانشجویان دندان پزشکی، رفسنجان